

юридичною природою, змістом та спрямованістю заходів впливу, які регламентовані законодавством у цілому та окремими галузями права.

До основних заходів примусу, що застосовуються правоохоронними органами, відносяться: адміністративний арешт та адміністративне затримання; штраф; примусове лікування хронічних алкоголіків та наркоманів; адміністративний нагляд за особами, які звільнилися з місць позбавлення волі.

До кримінально-правових заходів індивідуального попередження злочинної поведінки можна віднести такі, як притягнення до відповідальності осіб по статтях КК з так званою «подвійною превенцією» (погроза вбивством; виготовлення, збереження та збут зброї тощо).

Суттєву специфіку має індивідуальне попередження злочинної поведінки у тих випадках, коли відсутня інформація про осіб, які вчинили нерозкриті злочини і винуватці можуть продовжувати злочинну діяльність. Джерелами такої інформації щодо вірогідних об'єктів профілактики можуть бути: книги та журнали обліку злочинів і пригод (КОЗП); кримінальні справи, матеріали про відмову у порушенні кримінальних справ та про її зупинення і закриття; матеріали про адміністративні та інші правопорушення; вироки, постанови та ухвали судів; заяви громадян; повідомлення засобів масової інформації.

Використання цих відомостей дозволяє приблизно окреслити коло осіб, з якими необхідно активізувати індивідуальну профілактику.

Таким чином, злочинність є продуктом суспільства, пронизує різні його сфери і суспільні відносини. У той же час вона має власні специфічні характеристики і закономірності розвитку як відносно самостійне цілісне явище. Її характеристики, перше, синхронно не змінюються зі змінами в суспільстві, по-друге, автоматично їх не повторюють. Нові характеристики злочинності завжди є результатом її взаємодії з суспільством і впливом останнього через власні специфічні характеристики.

Злочинності притаманні дві групи характеристик: «зовнішні», що показують, як вона функціонує в суспільстві, вражає ті чи інші його структури: загальна поширеність, мотивація, соціальна спрямованість, суспільна небезпека, соціально-територіальна, соціально-групова, соціально-галузева поширеність; і «внутрішні»: організованість, активність, стійкість.

Список використаної літератури

1. Бойков А. Злочинність як форма соціального протесту // Світовий суддя. – 2007. – № 5.
2. Гилинский Я.І. Девіантологія: соціологія злочинності, наркотизму, проституції, самогубств та інших «відхилень». – СПб., 2004.
3. Долгова А.І. Кримінологія: підручник для вузів. – М.: Норма-инфра, 2004.
4. Ельскене Т.Ю. Поняття латентної злочинності // Російський слідчий. – 2005. – № 9.
5. Жалінський А.Е. Кримінологічний дискурс про злочинність // Право і політика. – 2006. – № 9.

ДОСЛІДЖЕННЯ ЗЛОЧИННОСТІ ЯК ГОСТРОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ

*Трачевська О. О.
м. Полтава*

***Анотація.** У статті висвітлено актуальні питання, пов'язані з виникненням злочинності. Розглянуто основні причини зростання злочинності як актуальної соціальної проблеми сучасності.*

Ключові слова: злочинність; сутність та зміст; причини злочинності.

Постановка проблеми. У сучасному світі злочинність має тенденцію до зростання. Показники соціально-економічного становища показують, що найближчим часом зменшення злочинності не відбудеться. Постає питання: які причини передують зростанню злочинності у сучасному світі? Зазначене й обумовлює актуальність теми.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Значний внесок у дослідження злочинності як фактору небезпеки роблять соціологи, психологи, політологи, юристи та кримінологи: В. І. Шаkun, О. М. Костенко, В. В. Голіна, В. А. Глушков, А. П. Закалюк, В. О. Тулянов, І. П. Ланоненко, В. М. Дрьомін та багато інших.

Метою статті є дослідження злочинності як гострої соціальної проблеми сучасності та формулювання основних причин зростання кількості злочинів як фактору небезпеки.

Виклад основного матеріалу дослідження. Злочинність – історично перехідне, змінне, соціально-правове явище, що являє собою сукупність усіх скоєних в державі злочинів за певний період часу. До 30-х років XX століття у вітчизняній кримінології існувало два підходи до визначення злочинності: соціальний та біологічний, але обидва зникли зі сторінок наукових праць в період тоталітаризму через визнання кримінології космополітичною буржуазною теорією поряд з генетикою, політологією та іншими галузями науки. Кількість зареєстрованих у світі злочинів у середньому зростає на 5% щороку. Але останнім часом особливо швидко зростає частка тих, що належать до категорії тяжких (убивства, насильства тощо).

В умовах економічної кризи, нерівномірності суспільного розвитку, різкого спаду рівня життя, значних прогалин у законодавстві та інших негативних чинників збільшується кількість осіб, які схильні до скоєння злочинів.

Причини злочинності – такі явища суспільного життя, які породжують злочинність, підтримують її існування, викликають її зростання або зниження. Причини та умови злочинності у різних джерелах називаються по-різному (детермінанти, чинники та ін.)

Під причинами злочинності розуміються соціальні, економічні, психологічні та інші об'єктивно існуючі чинники, які породжують і постійно відтворюють злочинність і злочини як наслідок своєї дії. Це базовий, основний елемент в проблемі існування злочинності. Іншими словами, причинами злочинності називається сукупність соціальних явищ і процесів, які у взаємодії з обставинами, граючими роль умов, детермінують існування злочинності як соціального явища, наявність окремих складових її частин, а на індивідуальному рівні – вчинення конкретних злочинів. З наведеного визначення випливає, що поняття причин злочинності пов'язане з філософськими категоріями причин, умов і детермінант, а також має різні рівні: причини всієї злочинності, окремих її структурних підрозділів, одиничних злочинів.

Суб'єктивні причини злочинності – певні елементи соціальної психології, що характеризуються деформацією моральних цінностей і спотвореним правосвідомістю особистості, що здійснює правопорушення.

Об'єктивні причини злочинності – соціальні злочинності, соціальні суперечності і економічні кризи, політична нестабільність у суспільстві, що утворюють труднощі і недоліки для людей тим самим, породжуючи антигромадську мотивацію і злочинну поведінку. Злочинність має правову характеристику. Коло суспільно небезпечних діянь, що складають злочинність, визначаються кримінальним законодавством. Тому включення або виключення з нього нових діянь впливає на всі показники злочинності.

Проблему причин злочинності, її сутність і місце в справі боротьби зі злочинністю необхідно розглядати на різних рівнях:

1) індивідуальному – розглядаючи особистість злочинця, досліджуючи механізм злочинної поведінки, можна встановити і відповідні обставини, фактори, що штовхають особу на вчинення злочину;

2) соціологічному – тут необхідно звернутися безпосередньо до самого товариства, таким його сфер, як соціальна, економічна, політична, духовна; ці сфери впливають на формування особистості майбутнього злочинця, мотивацію його вчинків і реалізацію задуманого;

3) філософському – самої загальною причиною злочинності в будь-якому суспільстві можна вважати об'єктивно існуючі соціальні суперечності (завжди існує, але не завжди формально, домінуючий, економічно сильний клас і його протилежність).

Умови злочинності – це сукупність явищ, які самі по собі не можуть породити злочинність, але служать обставинами, що сприяють її виникненню й існуванню. Умови злочинності поділяються на три основні групи:

1) супутні умови – ті, які утворюють загальний фон подій і явищ, обставини місця і часу;

2) необхідні умови – без яких подія не могла б статися;

3) достатні умови – комплекс усіх необхідних умов.

Об'єктивні умови злочинності – недоліки організаційного, правового, технічного порядку, підтримують, а іноді і посилюють дію суб'єктивних і об'єктивних причин злочинів.

Суб'єктивні умови злочинності – це демографічні, соціально-рольові та психологічні особливості населення. Розподіл причин і умов злочинності на об'єктивні і суб'єктивні, дозволяє виявити можливість впливу зовнішніх факторів на людську поведінку і вплив внутрішніх, особистісних особливостей індивіда на його вчинки. Саме взаємодія причин і умов породжує слідство.

Висновки. Під причинами злочинності в сучасній Україні розуміється система негативних соціально-психологічних явищ, пов'язаних із суперечностями суспільства і держави, що породжують злочинність. Враховуючи складну криміногенну ситуацію в Україні, кожна людина повинна вміти захистити себе. Подальші наукові розвідки на окреслену тему варто зосередити на поглибленому вивченні кожної з ознак злочинності, що знайшли своє відображення в запропонованому визначенні, починаючи з детермінації проявів злочинності та з'ясування сутності, змісту і форм прояву деструктивності у виді кримінальних правопорушень і закінчуючи пізнанням їх кількісних та якісних показників.

Список використаної літератури

1. Закалюк А.П. Курс сучасної української кримінології: теорія і практика. – Кн. 1: Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки / А.П. Закалюк. – К.: Видавничий дім «Ін Юре». – 424 с.
2. Преступность и ее предупреждение: сборник статей / А.А. Герцензон, И.И. Карпец, В.П. Кудрявцев, А.Б. Сахаров, И.С. Самощенко; под ред. проф. М.Д. Шаргородского и Н.П. Кана. – Л.: Лениздат, 1966. – 239 с.
3. Советская криминология: учеб. для юрид. фак. и ин-тов / отв. ред. А.А. Герцензон и др. – М.: Юридическая литература, 1966. – 319 с.
4. Герцензон А.А. Криминология: учеб. для юрид. фак. и ин-тов / А.А. Герцензон. – [2-е изд., испр. и доп.]. – М.: Юридическая литература, 1968. – 471 с.
5. Александров Ю. В. Криминология : курс лекцій / Ю. В. Александров, А. П. Гель, Г. С. Семаков. – К. : МАУП, 2002. – 295 с.
6. Голіна В. В. Криминологія України : навч. посіб. / В. В. Голіна. – Х., 2011. – 120 с.
7. Колінько О. О. Віктимологічна характеристика доведення до самогубства : монографія / О. О. Колінько. – Ніжин : НДУ ім. М. Гоголя, 2016. – 193 с.

8. Курс кримінології: Особлива частина : підручник : у 2 кн. / М. В. Корнієнко, Б. В. Романюк, І. М. Мельник та ін. ; за заг. ред. О. М. Джужи. – К.: Юрінком Інтер, 2001. – 480 с.

КОМПЛЕКСНИЙ ПІДХІД ДО ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТЬ «ТЕРОРИЗМ» ТА «ТЕРОРИСТИЧНИЙ АКТ»

*Золотверх О. В.
м. Полтава*

У статті розглянуто проблеми комплексного підходу до визначення понять «тероризм» та «терористичний акт». Крім того, досліджено особливості визначення вказаних понять на міжнародному рівні.

Ключові слова: *тероризм, терористичний акт, визначення.*

Постановка проблеми. При визначенні такого складного та багатогранного поняття, як тероризм, слід звернути увагу на те, що цією проблемою займалося багато вітчизняних та закордонних вчених різних часів, проте і досі не знайдено єдиного загальноприйнятого вирішення. Особлива актуальність такого визначення спричинена нещодавніми подіями у самому серці нашої держави. Адже завдяки вказаним переламним моментам новітньої історії української державності, наочними стали нормативні проблеми у регулюванні боротьби проти тероризму. Це, зокрема, дозволило на досвіді власної правової системи відчутися всю жакхливість наслідків неправильного та розширювального тлумачення як самого поняття тероризму так і терористичної діяльності загалом. Викладене зумовлює неабияку актуальність теми проведеного у статті дослідження для створення досконалої системи боротьби з терористичною діяльністю, яка неможлива без розуміння таких основоположних понять як тероризм та терористичний акт.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми універсалізації визначень таких складних понять як тероризм та терористичний акт досліджувалася такими науковцями як Севдімалієв Р. М., Ємельянов В. П., Литвиненко В. І., Хоффман Б., Прабга К. та ін. Проте і досі не було здійснено комплексного дослідження питання визначення вказаних понять на національному та міжнародному рівнях.

Завданням дослідження є розкриття змісту поняття «тероризм» та «терористичний акт», проблеми універсалізації їх визначень та нормативного закріплення;

Виклад основного матеріалу. Розробка поняття тероризму – це одна з найскладніших проблем світової науки та практики боротьби зі злочинністю. Це обумовлено як складністю самого явища, яким є тероризм, так і факторами суб'єктивного характеру, що існують як на міжнародному так і внутрішньодержавних рівнях. Проте це не означає, що всі спроби створити загальне поняття тероризму приречені на поразку. Навпаки, можливість вироблення дефініції тероризму збільшується, що підтверджується досвідом прийняття на міжнародному рівні визначень таких не менш складних понять як геноцид та агресія [8, с. 17].

Хоча до сьогодні на міжнародно-правовій арені на сьогодні і не існує єдиного загальнообов'язкового визначення поняття тероризму, проте в ряді конвенцій, нормативно-правових актів окремих держав та численних працях науковців на цю тематику присутня величезна кількість визначень даного поняття. Але загальною проблемою вказаних визначень є те, що вони, крім того, що суперечать один одному, є ще й або занадто обмеженими та вузькими, орієнтованими в кінцевому рахунку на